

Barraca

El Pont de Vilomara i Rocafort

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Riera de la Casa Nova
Alçada: 232

Coordenades:

Latitud: 41.69705
Longitud: 1.88594
UTM Est (X): 407299
UTM Nord (Y): 4616740

Classificació

Número de fitxa 08182 - 196
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Popular
Segle XIX
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Tant la barraca com la bassa estan en molt bon estat. Cal però una desbrossada de l'entorn immediat.
Protecció Inexistent
Accés Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08181A002000320000OU
Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: dg., 31/07/2016 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca situada en el vessant conegut com a Solella de les Monges, per sobre de la llera dreta de la riera de la Casa Nova de Sant Jaume. Està construïda en la interjecció interior de dos murs, en un punt on hi ha un amuntegament de rocs de grans dimensions, envoltats de bardissar. S'hi accedeix des de la riera mateix, enfilant-se a la feixa des de la llera dreta, per entremig de rocs caiguts i arrossegats pels aiguats. És una construcció de planta circular de 2,8 metres de diàmetre interior. La coberta és de lloses per aproximació de filades, amb la clau de volta visible.

El cobriment de terra de la coberta encara es manté, tot i que la manca de manteniment fa que vagi caient degut a l'erosió provocada per la pluja i el vent. Les lloses del voladís es conserven en molt bon estat. El gruix dels murs és de 50 cm. Els brancals o muntants són rectes, amb una sola llinda plana. Te marxapeus de pedra.

La porta mesura 1,50 metres d'alçada per 1,05 metres d'amplada. Conserva la portella de fusta i una anella de tancament collada al brancal amb morter de calç. A la façana exterior s'observa que ha patit una restauració o consolidació dels brancals, amb un arrebossat de morter de calç i ciment en alguns indrets. Al seu interior es pot apreciar el domini de la tècnica constructiva, amb l'aprofitament d'un dels rocs com a corona natural. Té dos tinells sobreposats i no disposa de cap obertura a mena d'espitllera. A la dreta de la façana, quasi imperceptible degut a l'herbassar que hi creix, hi ha un muret de pedra d'uns seixanta centímetres d'alçada que fa funció de banc. Resseguint aquest mur, a sota mateix hi ha un dipòsit o bassa de planta rectangular de dos metres per 4,10 de costat (mides preses a l'interior) i 80 cm a un metre de fondària, amb un pedrís de 45 cm d'amplada, que recollia l'aigua procedent de les canals obertes entre els bancals. Està fet de pedra seca i arrebossat per a la seva impermeabilització. Pel costat de la riera li està creixent una heura que si no es talla el colgarà totalment. La barraca està orientada al sud-est.

La barraca i la bassa formen part d'un espai marjat, on s'aprofita la roca natural del terreny i estretes baumes que alternen amb murets, rampes i escales volades transformant un terreny pedregós amb fort pendent en un paisatge totalment integrat i productiu (ametller i olivera) que no perjudica el territori i amb un nul impacte ambiental.

Observacions:

Aquesta barraca no consta a l'inventari del web de l'Observatori del Paisatge.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. Al Pont de Vilomara i Rocafort aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya. Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra

construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

- RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
- SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
- SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
- SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
- SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

